

Utfodring av djur med livsmedel som inte längre är avsedda att användas som livsmedel

1. Definitioner

Förutsättningarna att utfodra djur med livsmedel som inte längre är avsedda att användas som livsmedel bestäms i enlighet med om livsmedlet som inte längre är avsett att användas som livsmedel är av animaliskt eller vegetabiliskt ursprung.

Med livsmedel av animaliskt ursprung som inte längre är avsedda att användas som livsmedel avses råa eller beredda livsmedel som inte längre lämpar sig som människoföda, antingen av kommersiella skäl eller på grund av tillverkningsproblem eller förpackningsdefekter eller andra defekter som inte innebär någon risk för människors eller djurs hälsa. Livsmedel av animaliskt ursprung som inte längre är avsedda att användas som livsmedel kan uppkomma också i handeln i samband med hantering av livsmedel, t.ex. vid rensning av fisk eller styckning av kött. Vanligen är de biprodukter i kategori 3 om vilka det bestäms i biproduktförordningen (EG) 1069/2009. Med livsmedel av animaliskt ursprung som inte längre är avsedda att användas som livsmedel avses inte exempelvis bageriprodukter (t.ex. gräddtårter eller karelska piroger), sötsaker eller pasta även om ingredienser av animaliskt ursprung (såsom mjölk eller ägg) har använts vid tillverkningen av dem.

Djur kan också utfodras med produkter vars bäst före –datum har gått ut och produkterna därför inte säljs eller marknadsförs som människoföda. Livsmedel som är försedda med märkningen 'sista användningsdag' eller 'utgångsdatum' ska överlåtas för användning som foder senast den dag som följer på datumet i fråga. Alternativt kan de frysas ner senast den dag som följer på den sista användningsdagen om avsikten är att ännu därefter överlåta dem för användning som foder.

Med matavfall avses rester av mat som samlats in exempelvis i samband med massbispisning, i restaurangkök eller privathushåll och det får inte användas vid utfodring av livsmedelsproducerande djur, oberoende av om det innehåller animaliskt avfall eller inte. Matavfall uppstår inte om livsmedlet inte har varit framsatt utan enbart förvarats exempelvis i kylan i ett centralkök. Det är förbjudet att använda matavfall vid utfodring av djur, utom när det gäller sällskaps- och pälsdjur. Med bioavfall avses matavfall som placerats i ett avfallskärl.

Som livsmedelsproducerande djur betraktas exempelvis svin, nöt, fjäderfä, häst, ren och vildsvin, oavsett om de hålls i livsmedelsproduktionssyfte eller inte.

2. Förutsättningarna att utfodra djur med livsmedel som inte längre är avsedda att användas som livsmedel

Livsmedel som inte längre är avsedda att användas som livsmedel får användas som djurfoder på följande villkor.

Livsmedel av animaliskt ursprung som inte längre är avsedda att användas som livsmedel, frånsett mjölk- och äggprodukter, får användas endast vid utfodring av andra än livsmedelsproducerande djur. Livsmedel av vegetabiliskt ursprung som inte längre är avsedda att användas som livsmedel får användas som foder också för livsmedelsproducerande djur.

Utfodring av djur med livsmedel som inte längre är avsedda att användas som livsmedel

En aktör som säljer eller överlåter livsmedel som inte längre är avsedda att användas som livsmedel för användning som foder måste säkerställa att produkterna är av bra kvalitet och lämpar sig som foder för djurarten. Förskämda produkter eller produkter som annars är av dålig kvalitet får varken säljas eller överlåtas som foder. Produkterna ska märkas tydligt så att mottagarna av fodret vet vad de får. Av märkningarna ska framgå

- att produkten är avsedd att användas som foder och att den inte längre är ett livsmedel
- vilken djurart produkten är avsedd för,
- rekommenderad användningstid och förvaring,
- i fråga om frysta produkter infrysningsdatum.

Det går att avvika från märkningskravet om till exempel ett häststall avhämtar gammalt bröd från ett bageri vid dagens slut. Däremot accentueras märkningskravet och åtskiljandet från livsmedel om produkterna finns till exempel i frysdiskar så att konsumenterna själva kan ta av dem.

En aktör som säljer eller överlåter livsmedel som inte längre är avsedda att användas som livsmedel för användning som foder måste registrera sig som foderföretagare om produkterna överläts direkt som foder för livsmedelsproducerande djur (inklusive hästar) eller pälsdjur. I de fall där överlåtelsen är av engångsnatur krävs ingen registrering. Minutförsäljning av färdigförpackat foder för sällskapsdjur (livsmedel som inte längre är avsedda att användas som livsmedel) förutsätter inte någon registrering ens om försäljningen sker regelbundet.

En affär som levererar livsmedel som inte längre är avsedda att användas som livsmedel för användning som foder måste beskriva verksamheten i sin egenkontroll så att det inte uppstår oklarheter kring vart produkterna har levererats. När foder säljs i affären måste det lagras och förvaras åtskilt från livsmedel.

När livsmedel som inte längre är avsedda att användas som livsmedel marknadsförs till andra än privatkonsumenter måste man dessutom beakta att livsmedel av animaliskt ursprung som inte längre är avsedda att användas som livsmedel hör till biprodukter av kategori 3 och därför tillämpas kraven i biproduktförordningen (EG) nr 1069/2009 och dess verkställighetsförordning (EG) nr 142/2011 på bearbetning, märkning, lagring och transport av dem. Krav ingår också i foderhygienförordningen (EG) nr 183/2005. Det här innebär bl.a. att en aktör som tar emot biprodukter ska vara antingen registrerad eller godkänd enligt biproduktförordningen i förekommande fall och att biprodukterna ska märkas korrekt. Varan ska åtföljas av ett handelsdokument varav framgår de uppgifter som förutsätts i lagstiftningen. Dessa krav gäller ändå inte när livsmedel som inte längre är avsedda att användas som livsmedel säljs direkt till konsumenterna för att användas som sällskapsdjursfoder.

3. Registrering som foderföretagare

Information om inledandet av verksamhet inom fodersektorn samt om registreringen som foderföretagare och registreringsblanketten finns på Eviras webbplats på adressen http://www.evira.fi/portal/se/djur/foder/verksamhet_inom_fodersektorn/inledning_av_verksamhet/

Foder som ska ges åt djur, undantaget sällskapsdjur, får skaffas endast från registrerade foderföretagare eller primärproducenter. En förteckning över registrerade foderföretagare och en förteckning över registrerade primärproducenter finns på Eviras webbplats på adressen <http://www.evira.fi/portal/se/djur/foder/> (till höger på sidan finns länkar till båda förteckningarna).

Utfodring av djur med livsmedel som inte längre är avsedda att användas som livsmedel

4. Exempel

- a) Bredvid affären finns en fodercentral på gård (i anslutning till en pälsfarm eller en hundgård), som vill avhämta livsmedel som inte längre är avsedda att användas som livsmedel en gång i veckan.
- Affären måste registrera sig som foderföretagare.
 - Affären kan samla livsmedel som inte längre är avsedda att användas som livsmedel i en vecka i en kyl / en frys / ett lager i ett rum bakom affären (obs! bäst före vs. sista användningsdag) och överlåta dem till fodercentralen på gård en gång i veckan.
 - Affären ska märka lagret och/eller produkterna så att det inte finns någon risk för förväxling med livsmedel.
 - Affären ska beskriva verksamheten i sin egenkontrollplan och föra bok över de livsmedel som inte längre är avsedda att användas som livsmedel som har överlåtit.
- b) En affär vill överlåta animaliska livsmedel som inte längre är avsedda att användas som livsmedel direkt till konsumenterna för att användas som hundmat.
- Affären måste märka varje förpackning så att det står helt klart för kunden att det inte längre är frågan om ett livsmedel (se märkningskraven ovan).
 - Affären måste hålla produkterna åtskilt från livsmedel.
 - Affären måste överlåta produkterna senast den dag som följer på den sista användningsdagen eller alternativt frysa ner produkterna.
 - Affären måste beakta att alla livsmedel inte lämpar sig för utfodring av hundar: affären ansvarar för lämpligheten om den marknadsför produkterna för hundar.
 - Affären ska beskriva verksamheten i sin egenkontrollplan och föra bok över produkter som övergått till att användas som foder.
 - Affären behöver inte registrera sig som foderföretagare.
- c) I anslutning till ett bageri finns en affär i vars närhet det ligger ett häststall som vill avhämta gammalt bröd till hästarna vid dagens slut.
- Bageriet måste registrera sig som foderföretagare.
 - Bageriet ska beakta verksamheten i sin egenkontrollplan.
- d) Ett centralkök vill överlåta livsmedel som inte längre är avsedda att användas som livsmedel för att användas som djurfoder.
- Köket måste registrera sig som foderföretagare om det överlåter till andra än sällskapsdjur.
 - Mat och matavfall som stått framme får överlåtas enbart för utfodring av sällskaps- och pälsdjur.
 - Mat av vegetabiliskt ursprung som inte har satts fram får överlåtas för utfodring av livsmedelsproducerande djur (inbegripet före detta livsmedel innehållande ägg och mjölk).
 - Mat av animaliskt ursprung som inte har varit framsatt får överlåtas till sällskapsdjur och pälsdjur.
 - Köket ska beskriva verksamheten i sin egenkontrollplan.

Utfodring av djur med livsmedel som inte längre är avsedda att användas som livsmedel

5. Central lagstiftning

Biproduktförordning (EG) nr 1069/2009, artiklarna 10 och 14
Biproduktförordningens verkställighetsförordning (EG) nr 142/2011, artiklarna 17 och 24
Foderhygienförordning (EG) nr 183/2005
Biproduktlag 517/2015
Foderlag 86/2008, 6 §
Förordning om bedrivande av verksamhet inom foderbranschen 960/2014

Anvisningens bindande verkan och iakttagandet av den

Myndighetens verksamhet ska bygga på behörighet enligt lag och lagen ska följas noggrant inom myndighetsarbetet. Myndigheternas anvisningar är till sin juridiska karaktär inte bindande för andra myndigheter eller aktörer. Frågor som rör tillämpandet av lagstiftningen avgörs i sista hand av domstol.

Denna anvisning innehåller såväl lagstiftningshänvisningar inklusive nummer som tolkningar av tillämpandet av lagstiftningen. Lagstiftningen är tydligt åtskild. Tolkningarna i anvisningen är Eviras syn på hur lagstiftningen borde tillämpas.

Denna anvisning ersätter den tidigare anvisningen med numret 12827 och dess samtliga versioner.